

Lausunto

Asia: VN/12128/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Luonnonsuojelulain lukukohtaiset kommentit

1 luku Yleiset säännökset

8 § Selvilläolo

Ehdotus on, että jokaisen on oltava riittävällä tavalla selvillä toimintansa vaikutuksista mm. luonnon monimuotoisuudelle sekä toimintatavoista, joilla haitallisia vaikutuksia voidaan välttää ja vähentää. Perustelujen mukaan pykälä vaikuttaisi esim. luonnonsuojelulain yleisten kieltojen kautta, mutta yleistä ympäristötiedon tuottamisen velvollisuutta se ei toimijoille asettaisi. On kuitenkin epäselvää, miten pykälä käytännössä vaikuttaisi.

Maataloudessa on mahdotonta välttää monimuotoisuuden vähentämistä, jos puhutaan vaikka rikkaruohojen torjunnasta mekaanisesti tai kemiallisesti. Lähtökohtaisesti peltoviljelyssä pyritään tuottamaan mahdollisimman ”puhdas”, jossa hyvin vähän muiden lajien siemeniä tai rikkakasveja. Tämä perustavoite on lähtökohtaisesti ristiriidassa monimuotoisuuden kanssa.

Tavoitteena voisi paremminkin olla monimuotoisuuden lisääminen esim. suojakaistoilla tai luonnonhoitopelloilla. Tavoitteiden asettaminen kuuluu viranomaisille ja kansallisille työryhmille, joista johdetaan ohjeistus tilatasolle. Ei ole järkevää lisätä viljelijöiden työtaakkaa ja kustannuksia enää uusilla velvoitteilla, jotka suurella todennäköisyydellä eivät ainakaan lisää motivaatiota käytännön toimiin. Lopputuloksena olisi minimi käytännöt ja mahdollisimman alhaisilla kuluilla.

2 luku Luonnonsuojelun viranomaiset ja muut toimijat

-

3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu

-

4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

-

5 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkosto

-

6 luku Luonnonsuojelualueet

-

7 luku Luontotyyppien suojelu

66 § Uhanalaisen luontotyyppin ja lajin huomioon ottaminen lupaa tai suunnitelmaa hyväksyessä

Luontoarvot otetaan maa- ja metsätaloudessa huomioon jo nyt oma-aloitteisesti. Metsätalouden toimia ohjataan lainsäädännön lisäksi mm. metsäsertifiointin sekä toimijoiden omien ohjeistusten myötä. Lisäksi monet maanomistajista ovat nykyään hyvin ympäristö- ja luontotietoisia ja ohjaavat päätöksentekijän roolissa toimintaa.

Jos luontoarvoilla aletaan spekuloidaan kaavoitusvaiheessa vielä nykyistäkin enemmän, johtaa se helposti tilanteeseen, jossa vaarannetaan näiden spekulatiivisten luontoarvojen osalta normaalin metsätalouden harjoittaminen tarpeettoman laajoilla alueilla ja asetetaan maanomistajat kohtuuttomaan ja epätasapuoliseen asemaan. Kaavoitus ei tässäkään yhteydessä saa muuttua yhtään nykyistä enempää luonnonsuojelun välineeksi.

8 luku Eliölaajien suojelu

9 luku Vaihdanta, maahantuonti ja maastavienti

-

10 luku Maiseman suojelu ja hoito sekä luonnonmuistomerkit

-

11 luku Ekologisen kompensaation toteuttaminen

-

12 luku Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset

-

13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

-

14 luku Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset

-

15 luku Muutoksenhaku

-

16 luku Voimaantulosäännökset

-

Huomiot muihin lakeihin ehdotettuihin muutoksiin

Huomiot muutoksista, joita on ehdotettu muihin lakeihin

Vesilain luontotyyppisuojelua koskevat ehdotukset

Ehdotus on, että vesilain suojeltujen luontotyyppien listalle lisättäisiin mm. lähteiköt, kalkkilammet ja muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitsevat purot. Kuten nykyäänkin, suojelu perustuisi suoraan lakiin. Viranomainen ei siis tekisi rajauspäätöstä. Perusteluista huolimatta epäselvyyttä on mm. siitä, voisiko pykälä jatkossa rajoittaa toimintaa myös esim. puroa rajoittavassa metsässä, vaikka kyseinen kohde ei olisikaan metsälain erityisen tärkeä elinympäristö. Myös suojelun piiriin kuuluvien kohteiden tunnistamiseen ja edustavuuden arviointiin (onko luonnontilainen tai sen kaltainen) liittyvät haasteet saattaisivat ehdotuksen myötä lisääntyä. Vesilain luontotyyppisuojelun aiheuttamasta haitasta ei voi saada korvausta.

Vesilain soveltajat pyrkivät jo nyt vahvasti ylittämään vesilain rajat luontotyyppien suojelussa. Pyritään vaikuttamaan vesilakikohteeseen rajautuvan metsän käsittelyyn, vaikka vesilain mukaisen suojelun pitäisi koskea vain itse vesimuodostumaa. Vastaavanlaista tulkinnanvaraista ja epämääräistä lainsäädäntöä ei saa luoda enää yhtään lisää. Lakiin perustuva suojelu pitäisi aina olla maanomistajalle korvattavaa. Nyt näin ei vesilain osalta ole ja tämä johtaa kohtuuttomuuksiin ja epätasa-arvoon maanomistajien osalta. Omaisuudella ei ole perustuslain suoma turvaa tältä osin.

Luonnonsuojelulain uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen

Miten lakiehdotus kokonaisuutena vastaa sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen?

Lainsäädännön pitää olla selkeää ja helposti ymmärrettävää eli sen pitää toimia käytännössä; ei saa jäädä epätietoisuutta siitä, mitä saa ja ei saa tehdä ja lainsäädännön vaikutukset pitää arvioida kattavasti etukäteen

Omaisuuksensuoja on turvattava: luonnonsuojelusta aiheutuvasta haitasta tulee saada täysi korvaus, viranomaismenettelyjen on oltava maanomistajan kannalta selkeitä, maanomistajia on kuultava ja näkemykset on huomioitava luonnonsuojeluun liittyvissä asioissa.

Maa- ja metsätalouden harjoittaminen perustuu pääosin maanomistamiseen, joka hankitaan käyttöön yleensä pitkäaikaisilla lainoilla, joissa takaisinmaksu aika yleensä useita vuosikymmeniä.

Mikäli yksityisten yrittäjien ja perheiden usko omaisuuden suojaan horjuu, siirtyy metsien omistus entistä enemmän kansainvälisille sijoitusyhtiöille, joiden päätavoitteena tuskin on monimuotoisuuden ja luontoarvojen edistäminen.

Ilmastonmuutoksen hillintä

Miten näette ilmastonmuutoksen hillinnän luonnonsuojelulain ehdotettuna tavoitteena?

-

Ekologisen kompensaation eli luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittäminen

1) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseen?

-

2) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat toimialojen suunnittelemiin hankkeisiin?

-

Malminetsintä luonnonsuojelualueilla

Pidättekö tarkoituksenmukaisena rajoittaa malminetsintää luonnonsuojelualueilla

1) ehdotetulla tavalla poistamalla viranomaisen mahdollisuus myöntää lupa malminetsintään valtion luonnonsuojelualueilla?

-

2) muulla tavalla (miten)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita esityksestä

- Luonnonsuojelun hyväksyttävyyden on tärkeää ja sitä voidaan edistää mm. asettamalla vapaaehtoisuuteen perustuvat toimintamallit etusijalle. Ei saa unohtaa, että lainsäädäntö on vain yksi osa kokonaisuutta, paljon tehdään myös vapaaehtoisesti (mm. METSO, Helmi, metsäsertifiointi, hyvät maa- ja metsätalouden käytännöt, vapaaehtoinen metsien luonnonhoito) Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on tärkeää ja maanomistajat ovat siihen laajasti sitoutuneet;

Asioissa päästään paljon paremmin ja kivuttomammin eteenpäin kannustavilla ja vapaaehtoisuuteen perustuvilla ratkaisuilla!

- Lainsäädännön pitää olla selkeää ja helposti ymmärrettävää eli sen pitää toimia käytännössä; ei saa jäädä epätietoisuutta siitä, mitä saa ja ei saa tehdä

- Lainsäädännön vaikutukset pitää arvioida kattavasti etukäteen

- Omaisuudensuoja on turvattava: luonnonsuojelusta aiheutuvasta haitasta tulee saada täysi korvaus, viranomaismenettelyjen on oltava maanomistajan kannalta selkeitä, maanomistajia on kuultava ja näkemykset on huomioitava luonnonsuojeluun liittyvissä asioissa

- Jos luonnonsuojelua halutaan edistää toimivalla tavalla, siihen on varattava riittävät resurssit; kustannus ei voi jäädä maanomistajalle.

Nykyisessä kannattavuus tilanteessa maatalous ei voi ottaa yhtään uutta kustannusta kannettavakseen. Suojelusta kuuluu saada riittävä korvaus, ei uutta kuluja!

- Ajantasainen ja luotettava luontotieto on tärkeää, jotta asioita voidaan huomioida jo suunnitteluvaiheessa

Jari Rouvinen, toiminnanjohtaja
MTK- Pohjois-Karjala